

5 t/m 9 oktober 2020

INCLUSIE

Beste inwoners van Súdwest-Fryslân,

Het woord boven dit stukje is goed geschreven. Inklusie, zonder de letter 'f' op het eind. Veel inwoners van onze gemeente zullen dit woord niet kennen, denk ik. Toch is 'inklusive' een belangrijk onderdeel van het beleid van onze gemeente. 'Inklusie' staat voor 'meedoen'. Het is precies het tegenovergestelde van 'uitsluiting'.

Daarom doet Súdwest-Fryslân al jaren van harte mee aan de Week van de Toegankelijkheid. De gemeente vindt dat mensen met een beperking volwaardig moeten kunnen meedoen in de samenleving.

Zij moeten zelf de regie kunnen voeren over hun leven, kunnen meedoen op voet van gelijkheid, niet gediscrimineerd worden en toegang hebben tot dezelfde voorzieningen en diensten als mensen zonder beperking. Op de arbeidsmarkt, in het onderwijs, in het openbaar vervoer, en bij sport- en muziekverenigingen.

Ook dit jaar is er weer een Week van de Toegankelijkheid. Maar anders dan anders, vanwege de coronacrisis. Gelukkig zijn de regels inmiddels wat versoepeld en mogen we elkaar ontmoeten. Maar

(nog) niet zoals we gewend zijn. Zo moeten we onderling nog steeds afstand houden. Anderhalve meter. En niet met veel personen tegelijk.

Sinds de uitbraak van COVID-19 vinden veel activiteiten en initiatieven dan ook online plaats. Daarom is het een prachtig initiatief dat de Week van de Toegankelijkheid, dit jaar van 5 tot en met 9 oktober, zich richt op digitale toegankelijkheid.

Want iedereen, óók mensen met een beperking, moet volledig gebruik kunnen maken van websites en apps. Iedereen moet informatie, die op websites of in apps te vinden is, kunnen lezen of beluisteren. Iedereen moet gebruik kunnen maken van diensten die via het internet aangeboden worden.

Online een paspoort aanvragen, je rijbewijs verlengen, je belastingaangifte indienen, iets kopen in een webwinkel, online vergaderen, online televisiekijken, samen beeldbellen, online een bibliotheekboek reserveren of een maaltijd bestellen; digitale toegankelijkheid betekent dat iedereen online volledig kan meedoen.

Daarom laten we onze website

www.sudwestfryslan.nl ieder jaar testen op de toegankelijkheidseisen. Voor doven en slechthorenden: is er ondertiteling? Voor blinden en slechthorenden: kunnen teksten worden voorgelezen? Voor mensen met autisme en dyslexie: zijn de zinnen kort, staan er geen moeilijke woorden in en is de vormgeving rustig?

Als gemeente doen we dus al het nodige aan digitale toegankelijkheid, maar ook bij ons kan het altijd beter. Laten we met elkaar, gebruikmakend van de kennis en kunde van de advies- en cliëntenraden in Súdwest-Fryslân, blijven werken aan een inclusieve samenleving.

Gea Wielinga,
wethouder
Súdwest-Fryslân

ADVIESRAAD TOEGANKELIJKHEID SÚDWEST-FRYSLÂN

De Adviesraad Toegankelijkheid Súdwest-Fryslân (ATS) komt op voor de belangen van mensen met een beperking of chronische ziekte in Súdwest-Fryslân. Kan iedereen zelfstandig deelnemen aan de maatschappij? Zijn de invalide-toiletten goed bereikbaar? Zijn er wel voldoende invalide-toiletten? Zijn er geen drempels en is het wel veilig? Zijn de deuren breed genoeg? Kunnen mensen met een gezichts- of gehoorbeperking ook voldoende meedoen?

De ATS is een door het college van burgemeester en wethouders ingestelde werkgroep. De ATS bestaat uit inwoners van Súdwest-Fryslân. Het zijn ervaringsdeskundigen en personen die betrokken zijn bij diegenen met een functiebeperking of chronische aandoening. De ATS functioneert onafhankelijk van de gemeente Súdwest-Fryslân. De ATS brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan het college van B&W over de toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimtes.

WIE ZITTEN ER IN DE ADVIESRAAD?

Rein Brouwer uit Heeg is voorzitter; vader van een zoon met geestelijke beperkingen;
Peter Gardien uit Sneek is penningmeester; had een broertje met ernstige handicap;
Diny Scholten uit Dearsom is vice-voorzitter; heeft gehoor-beperking;
Henny Stroes uit Sneek is secretaris; moeder van 2 kinderen met beperkingen;
Tineke Bootsma uit Sneek is lid; moeder van kind met geestelijke beperkingen;
Sietse van der Berg uit Sneek is lid; heeft gehoor-beperking;
Dave Tearney uit Sneek is lid; jarenlang werkzaam in de geestelijke gezondheidszorg;
Gea de Weerd uit Sneek is lid; zit in een rolstoel en heeft botgroeibeperking;
David Waling uit Sneek is ervaringsdeskundige op het gebied van blind/slechthorendheid.

WAAR GEVEN WIJ ONDER ANDERE ADVIES OVER?

- Vismigratierivier, Afsluitdijk Ontbreken van toiletvoorziening
- Strand/braakliggend terrein, SWF Toegankelijkheid aanschaf mobimat
- Stationsgebied, Sneek Herinrichting
- Rasterhofpark, Sneek Toegangspoortjes voor rolstoelen
- Evenementen, SWF Toegankelijkheid/verhoogde podia
- Bank nieuwe werkelijkheid, Sneek Ontbreken van toegangspad

HOE KUN JE ONS BEREIKEN?

Heb je een vraag over toegankelijkheid van een gebouw of openbare ruimte, dan kun je de ATS bereiken op tel. 06-12641781 of e-mail: toegankelijkheid@sudwest-fryslan.nl. De ATS werkt nauw samen met de WMO-Adviesraad (Wet Maatschappelijk Ondersteuning en Jeugdzorg) en de Cliëntenraad WWB (Wet Werk en Bijstand).

Blinde vlek

David Walinga heeft een zeer beperkt zicht. Maar ook mensen met zicht hebben vaak een blinde vlek; het wordt niet gezien of er wordt niet aan gedacht. David Walinga maakt de makers en gebruikers van de digitale snelweg opmerkzaam op zaken die voor mensen met geen of weinig zicht op zijn zachtst gezegd niet handig zijn. Zo zet hij een aantal knelpunten op het punt van digitale toegankelijkheid op een rijtje:

- Na de laatste update van de DigiD app kon ik de pincode niet meer intoetsen.
- Handmatig aanpassen van de donkere modus is op computer of telefoon mogelijk, maar technisch gezien kan het ook automatisch opgelost worden.
- In het ontwerp van de Rabobank app is vergeten rekening te houden met mensen met een visuele beperking. De SNS bank komt bijvoorbeeld met Apple Pay. Met dat ontwerp kan ik beter overzicht houden.
- Ik ben erg blij met NLZIET, dat is een betaalbare 'uitzending gemist' app, waarmee je programma's kunt opzoeken en tot wel een jaar terug kunt bekijken.
- Ik verdwaal in websites vol tekst. Als websitebouwers de sitemap bovenin de pagina plaatsen en iconen met beschrijving toevoegen, zou dat helpen. Hoog contrast, een zwarte achtergrond met witte letters is rustiger aan de ogen.
- Een ribbellijn naar een aanmeldzuil of kaartautomaat (Arriva) met spraakfunctie is veel praktischer voor mensen met een visuele beperking. De Geldmaat krijgt zo'n spraakfunctie.

David voelt zich als een waakhond. "Door te 'blaffen' maak ik anderen attent op wat beter kan. Ik bijt niet. Ik denk mee en doe suggesties waar instanties verder mee kunnen. Maak het praktisch, vind het wiel niet opnieuw uit. Maak gebruik van ervaringskennis die er is, daarom heb ik mij aangemeld als ervaringsdeskundige bij de Adviesraad Toegankelijkheid Súdwest-Fryslân."

DEEL JE VERHAAL!

Iedereen moet zelfstandig deel kunnen nemen aan de maatschappij. Dat geldt ook voor mensen met een beperking of chronische ziekte.

Deel je verhaal!

De ervaring leert dat niet alles even toegankelijk is voor iedereen. Waar loop jij tegenaan? Wat maak jij mee? Hoe kan dat beter of hoe heb jij het opgelost? Stuur een e-mail, schrijf of bel. Wij gaan met je in gesprek. De verhalen worden gebundeld en over knelpunten brengt de Adviesraad advies uit aan het college van B&W van de gemeente Súdwest-Fryslân.

Contactgegevens: Secretariaat Adviesraad Súdwest-Fryslân Meeuwenlaan 8, 8601 XS Sneek. Tel: 06-126 41 781 • E-mail: toegankelijkheid@sudwestfryslan.nl

WEEK VAN DE (DIGITALE) TOEGANKELIJKHEID, TWEE VERHALEN

De heer van der Zee

“WIJ MOETEN ONS ALTIJD AANPASSEN”

Er mag wel wat meer rekening worden gehouden met mensen met een beperking. Die moeten zich altijd aanpassen, vindt het echtpaar waarvan de man wél, maar de vrouw niet op de foto wil. Ze redden zich prima samen, wonen zelfstandig, hebben werk en leuke hobby's. Digitaal gaat het goed, zolang het om gewone, dagelijkse dingen gaat. Bij ingewikkelde zaken en officiële instanties doen ze graag een beroep op mensen van Wil, onderdeel van Zorggroep Alliade, die kwetsbare mensen zorg en ondersteuning biedt. Die staan hen bij met raad en daad.

Op een regenachtige middag neem ik het plekje op de bank over van begeleidster Manja die net vertrekt. Hond Boomer komt me nieuwsgierig begroeten en vindt daarna een plekje op de bank. Ze is niet helemaal fit, haar tanden zijn net getrokken. Daarom krijgt ze veel knuffels en aandacht. Het gastvrij aangeboden kopje koffie sla ik af, om de

handen vrij te hebben om op te schrijven wat het echtpaar me om de beurt vertelt.

Gevolgen herseninfarct

“Zonder Manja zouden we ons geen raad weten”, begint mevrouw. In 1996 heeft mijn man een herseninfarct gehad. Daardoor is zijn karakter veranderd en is hij ook

afgekeurd. Toen kwam alles op mij neer. Op een gegeven moment werd het me te veel. Inmiddels gaat het een stuk beter. Ooit ben ik begonnen bij Empatec. Maar ik moest uitstromen toen mensen van Pastiel binnen kwamen. Bij Rentex zetten ze me eerst bij de washandjes. Maar ik heb een naaidiploma en modevakschool. Mijn baas zei: ik kan meer uit jou halen. Nu zit ik continu achter de naaimachine, maar ik ben niet te beroerd om af en toe te helpen bij de washandjes.”

“Na die CVA moest ik naar het UWV in Leeuwarden, voor een versnelde afkeuring”, vult meneer aan. “Dukkie van Wil is mee geweest. Ik moest van de arts in haar hand knijpen. Dat lukte niet, mijn linkerhand werkt niet meer goed. Toen kon ik mijn werk bij Empatec niet meer goed doen. Ik kreeg een uitkering en nam afscheid. Sindsdien doe ik van maandag t/m woensdag vrijwilligerswerk op de Zeilmakerstraat. En op zondag ben ik suppoost bij het Treinenmuseum hier in Sneek. Dan ben je toch onder de mensen, anders verzuur je.”

Soms handig, soms lastig

De laptop van het echtpaar wordt regelmatig gebruikt. “Voor mijn hobby modeltreinen zit ik regelmatig op internet en YouTube. Als ik bijvoorbeeld informatie wil hebben over treinen of er is iets kapot, dan zoek ik dat op. Ook zoek ik via Google naar brandjes. Ik ben geen pyromaan hoor. Sinds ik als kind een woningbrand heb gezien, ben ik juist bang van brand. Mijn zwager adviseerde me om te kijken naar fel uitslaande branden”, vertelt meneer. Mevrouw bestelt wel eens iets via een webshop. “Maar ik teken niet zomaar iets, van huis uit heb ik meegekregen dat je attent moet zijn op de kleine lettertjes. Daar lees ik wel eens overheen. Een collega helpt me dan of bestelt in mijn naam.”

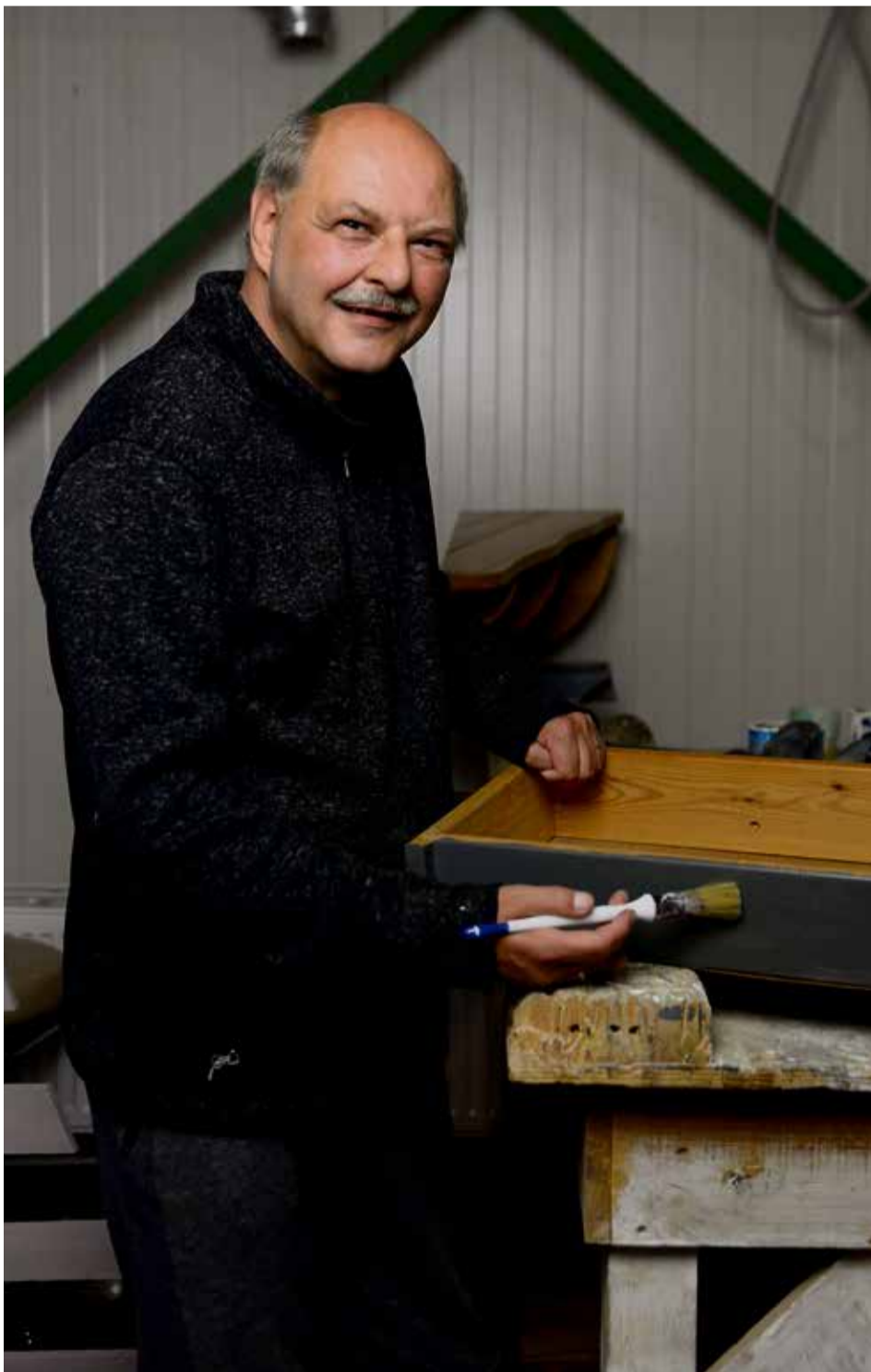
Wil heeft ook geholpen bij de aanvraag van mijn scootmobiel. Vanwege mijn hand kan ik niet meer fietsen. Inmiddels heb ik drie scootmobiel gehad. Bij de eerste ging het even mis, omdat de batterij van de kilometerstand leeg was. Toen kreeg ik een telefoontje van de gemeente dat ze de scootmobiel wilden innemen, omdat ik te weinig kilometers maakte. Gelukkig weet Dukkie van Wil welke wegen ze moest bewandelen om dit te herstellen.”

Waar kunnen mensen met een beperking terecht voor informatie?

“Iedereen zegt altijd: voor hulp moet je bij de gemeente zijn”, vult mevrouw aan. “Maar hallo, hoe doe je dat dan? We hebben wel een boekje waar dingen in staan, maar je moet altijd bellen op de uren dat je werkt. Kan het ook buiten die uren? Anders moet je vrij nemen. Ze willen dat wij ons aanpassen. Soms kan het wel wat vriendelijker. Dan denk ik: het zal wel, schuif het maar op mij af. Waar kunnen mensen met een beperking terecht voor informatie? Wat als er een traplift moet komen, omdat mijn man hulpbehoevend wordt? Wat als één van ons tweeën wegvalt? Kan de ander dan nog thuis blijven wonen? Wij zitten bij Wil, maar welke andere organisaties zijn er nog meer? Als we ouder worden en meer handicaps krijgen, welke tehuizen zijn er dan?”

Na nog even de prachtig mooie treinenverzameling te hebben bewonderd, neem ik afscheid.

Greet Bouma

“IK GEEF NOOIT OP”

Ze is sinds kort lid van de WMO-Adviesraad van de gemeente Súdwest-Fryslân. Maar vanwege Corona is er nog maar weinig gebruik gemaakt van haar ervaringsdeskundigheid op het gebied van toegankelijkheid. Greet Bouma uit Easterein kreeg in 2003 de diagnose Multiple Sclerose (MS), “Maar ik loop nog steeds, al heb ik ook diverse hulpmiddelen; ik laat me niet belemmeren.”

Greet begint haar verhaal met een pluimpje aan de gemeente. “Ze zijn mooi bezig met het opknappen van de fietspaden. Ik hoef nu niet meer voorzichtig de oprit naar de bruggetjes te nemen als ik bijvoorbeeld met mijn scootmobiel via Tirns naar Reahûs rijd en ook de schelpenpaadjes zijn allemaal geasfalteerd. Mijn scootmobiel is al zeventien jaar lang mijn maatje. Ik heb de kilometerteller bijgehouden en zit op ruim 40.000 kilometer, waarvan dit jaar alleen al 4500. Ik ben altijd weg, zit overal en nergens. Afgelopen weekend hebben mijn man en ik in Drenthe nog een mooie tocht gereden. Hij op zijn fiets, ik met scootmobiel nummer zes.” Soms blijkt Greet's ‘scootmaatje’ een maatje te groot. “Toen de koffie in de aanbidding was bij Kruidvat kwam ik loeivast te zitten in de krappe gangpaden. Tot mijn verrassing kreeg ik hulp van twee jonge meiden, dat was fijn. Bezoek aan de bibliotheek in Wommels zit er niet meer in, want mijn scootmobiel past niet in de lift.”

Digitaal redelijk uit de voeten

Greet kan digitaal redelijk uit de voeten komen. “Onze jongste dochter was altijd handig op de computer. Maar toen die het huis uit ging, heb ik het mezelf aangeleerd. Ik haal er nog niet alles uit wat erin zit, maar ik kom een heel eind. Vanuit het Stipepunt hier in het dorp heb ik één op één lesgegeven aan ouderen. Daardoor weet ik dat veel ouderen het digitaal niet redden. Mijn man is ook

niet zo handig op de computer, maar samen komen we er dan altijd wel uit. Zelf vind ik DigiD niet zo gemakkelijk. Laatst is mijn registratie orgaandonatie tot vijf keer toe gestrand. Toen dacht ik: ‘zoek het maar uit!’

Ik ben kasbeheerder van de Stichting de Skoalleseize hier in het dorp. Heerlijk makkelijk met een schema in Excel dat alles optelt, zodat ik dat niet met de hand hoeft te doen. Al kan ik dat wel, want in onze beginjaren in de slagerij moest ook alles uit het hoofd. WhatsApp vind ik ideaal; ik heb heel veel groepen. Ook een groep van de MS-vereniging in Franeker, die elke maand bij elkaar komt. Handig als iemand van de groep ergens mee zit. Natuurlijk ook een groep van ons gezin. Onze dochters wonen beiden in Leeuwarden en sinds Corona maken we veel gebruik van beeldbellen. Onze kleindochter praat gezellig mee. Al sinds het begin zit ik op de Facebook groep van Easterein. Op een gegeven moment zag ik het niet meer zitten om onze overtuin zelf te maaien. Ik plaatste een oproepje en tien minuten later was er al iemand het gras aan het maaien!

Vragen vind ik wel moeilijk, het is één van de moeilijkste dingen die er zijn. Het maakt verschil of je tijdelijk hulp moet vragen, omdat je bijvoorbeeld je voet gebroken hebt, of dat je dat voor eeuwig moet doen. Maar ik heb gemerkt dat mensen je graag even uit de brand helpen, zeker hier in het dorp”

Mee leren leven

“Ik heb primair progressieve MS, de meest verkeerde vorm. Dat moet je leren accepteren, zei destijds een maatschappelijk werker tegen me. Accepteren doe ik het niet, ik heb er mee leren leven. MS is een auto-immuunziekte, een griepje kan al genoeg zijn om MS te laten toeslaan. Ik behoor tot de risicogroep, zelfs een milde vorm van griep kan ervoor zorgen dat ik het lopen kwijt ben. Daarom ben ik boos op de jeugd; denk wat meer aan anderen. Ik zelf ben heel voorzichtig. Ik zit weer op een terrasje, maar ga niet naar binnen. We gaan dit jaar niet op vakantie, hoewel we veertig jaar getrouwd zijn. In plaats van samen weg in een huisje, zijn we gezellig uit eten geweest.

Het mooie van een dorp als dit is dat iedereen elkaar helpt. Toen ik mijn scootmobiel kreeg, wilden we die in de auto kunnen vervoeren. Geen aangepaste auto, want mijn man wil ook zijn maten mee kunnen nemen naar de voetbalwedstrijden in Heerenveen. Toen hebben de mannen van de garage hier een technisch hoogstandje geleverd met een constructie om de scootmobiel in de auto te kunnen rijden. Nu ik niet meer boven kan komen, slapen we in de voormalige slagerswinkel. Timmermannen uit het dorp hebben op een zaterdag die ruimte omgebouwd tot een mooie slaapkamer.”

“Waar ik mij wel eens aan stoer is sommige mensen er automatisch van uit gaan dat er ook verstandelijk iets mis is wanneer je in een scootmobiel of rolstoel zit. Dan richten ze zich over je hoofd heen tot degene die mee is en dat voelt heel respectloos al is het niet zo bedoeld. Ik zeg er dan ook altijd iets van. Ik heb MS vanaf 2003 en ik loop nog steeds. Ik blijf vechten om te behouden wat ik nog kan en geef nooit op. Mijn glas is altijd halfvol!”

